

Missä

VOITTA KULTAA

HEINÄKUU

TAMMI

Henna Helmi

Missä

VOITTA KULTAA

KUSTANNUSOSAKEYHTIÖ TAMMI
HELSINKI

Kiitokset Kansan sivistysrahaston Tammen rahastolle sekä Taiteen edistämiskeskukselle ja Pohjanmaan taidetoimikunnalle, jotka ovat tukeneet tämän kirjan kirjoittamista.

Romaani sisältää sitaatteja seuraavista lauluista:

Chillaillaan

Säv: Maki Kolehmainen, San: Jimi Constantine
"Viikonloppu alkaa, vapaus koittaa" s. 31
"Chillaillaan! Elämä on nyt eikä muistoissa..." s. 31
Säv. © HMC Publishing
Julkaistu oikeudenomistajan luvalla

Kaunis luonnostaan

Säv: Maki Kolehmainen, San: Jimi Constantine – JonnaEmilia
© HMC Publishing (66,67%)
"Tyttö mä en muuttais mitään susta. Koska musta sussa on olemusta." s. 62
Julkaistu oikeudenomistajan ja kustantajan luvalla

Huutaa

Säv: Maki Kolehmainen-Mats Tärnfors
San: Jimi Constantine – Eppu Uutinen
Säv. © HMC Publishing (60%)
"Tää ilmapiiiri, tää jatkuu ei näin voi.
Se tukahduttaa, maata hakkaa tai tappaa." s. 171

Sisko

Säv: Maki Kolehmainen, San: Jimi Constantine
Säv. © HMC Publishing
"Hei sisko kuuntele mua, mä puolustan sua, vaikkeet huomaiskaan...
koska meidän kasvoilla ja verisuonissa, on sama dna. Hei vaikka me aina
riidellään, niin sisko koita ymmärtää, en sua vaihtais mihinkään." s. 192
"Mihin ikinä meet. Ja mitä ikinä teet, muhun luottaa voit." s. 192
Julkaistu oikeudenomistajan luvalla

Kannen ja ulkoasun suunnittelu: Laura Lyytinen
Copyright © Henna Helmi Heinonen, 2015
Painettu EU:ssa
ISBN 978-951-31-8128-4

*Helenalle, Anjalle ja Maikille,
Miisalle sekä muille
Seinäjoen Taitoluistelijaille*

1

KILPAILIJA MIISA

1.

– Onko varasukkahousut?

– On.

– Onko valkki?

– On!

– Entä hiuslakka?

Miisa kurkisti laukkuun. Lakka oli unohtunut. Hän sujautti kapean purkin varovasti etutaskuun ja huusi äidille:

– On sekin!

Äiti vaikeni. Vihdoin.

Mustan olkalaukun vetoketju surahti jännittyneenä, kun Miisa veti sen kiinni. Laukku oli täynnä, luistimet painoivat sen pohjalla. Avonaisen pukupussin Miisa ripusti roikkumaan naulakkoon laukun vierelle, valmiiksi aamua varten. Kilpalaukun kylkeen liimatut strassit heijastivat häikäisevää valoa Miisan pöytälampusta.

Kauden ensimmäiset kilpailut. Takana oli monta kuukautta uuden kilpailuohjelman harjoittelua, edessä huomisaamuna sen ensiesitys.

Miisan vatsassa poreili.

Miisa oli käynyt samat rutiinit läpi monta kertaa – koonnut pussiin hiuskoristeet, pinnit ja luistinsuojat, sovittanut kilpapukua vielä viimeisen kerran, tarkistanut luistinten nauhat ja antanut luistimet isälle, joka silotti pinnan kolhut hienolla santapaperilla. Kaikki oli tuttua, tai ainakin kaiken olisi pitänyt olla tuttua. Kauden ensimmäisissä kisoissa oli silti aina jotain erityistä. Osaisiko hän? Onnistuisiko? Saisiko enemmän pisteitä kuin viime kaudella?

– Miisa, iltapalalle!

Miisa pureskeli huultaan. Pieni puristus kurkussa, kurotus sormenpäissä, varpaiden kipuristely: se kaikki muistutti siitä, ettei harrastus ollut vain harrastus, vaan tavoitteena oli myös tulla muita paremmaksi.

– Miisa! Kuuletko sinä?

– Mä tulen ihan kohta, Miisa vastasi ärtyneesti.

Miisa silmäsi itseään kokovartalopeilistä. Uusi kilpapuku oli kiiltelevää satiinia, joka vielä herätti eloon muistot kesäisestä rusketuksesta. Smaragdivihreät kirjailut säihkyivät Miisan kyljissä ja saivat hänen petrolinsiniset silmänsä näyttämään vihreiltä. Kevyt helma hulmusi avonaisen ikkunan tuulahduksessa.

Silti Miisa näytti aika samalta kuin viime kevään viimeisissä kilpailuissa, joissa hän oli sijoittunut harmikseen vasta yhdeksänneksi. Hiuksensa Miisa oli leikkauttanut hieman lyhyemmiksi, mutta muutoin

hän näytti olevan se sama tyttö, joka silloin kaatui kaksoistulpin ja unohti viimeistä hyppysarjaa edeltävät askeleet.

Entä tällä kertaa?

– Nyt iltapalalle! äiti kiljaisi. – Aamulla aikainen lähtö!

– Joo, joo!

Miisa käänsi katseensa peilistä kelloon. Puoli kahdeksan. Aamulla tähän aikaan hän istuisi jo autossa.

2.

Puoli yhdeltätoista Miisa katsoi taas huoneensa seinäkelloa. Iltapala oli ehtinyt jo muuttua kurahtelevaksi näläksi näinä tunteina, joiden ajan Miisa oli maannut odottamassa unen tuloa. Ensin hän oli selannut kännykkää, sitten lukenut pari sivua nuortenkirjaa, sitten ummistanut silmänsä. Kerran, toisen, kolmannen. Vaan heti kun Miisa lakkasi pusertamasta luomiaan väkisin yhteen, ne rävähtivät auki ja seinäkello piirtyi taas silmiensä eteen.

Tik, tak, tik, tak.

Miisa työnsi peiton yltään ja nousi seisomaan. Rästyslautoihin tiputteli loppusyksyn jäistä vettä.

Miisa oli mennyt sänkyyn aivan liian varhain. Yleensä hän kävi nukkumaan yhdeksän–puoli kymmenen maissa, mutta tänään hän oli toivonut saavansa kunnon unet ennen aamun kilpailuja. Kilpailut järjestettiin naapurikaupungissa, jonne pitäisi lähteä jo aamuseitsemän jälkeen – vaikka olisikin lauantai. Sitä ennen olisi tietysti käytävä suihkussa ja syötävä

aamupalaa, vaikka nälkä olisi yön aikana hälvennyt ja vatsaa vääntäisi.

Tik, tak, tik, tak. Miisa katsoi taas kelloa. Aamulla, kun viisarit ruksuttaisivat samoja minuuotteja, he olisivat jo vieraalla jäähallilla.

Ensin hallilta etsittäisiin pukukoppi. Joskus kopissa oli vain oman seuran luistelijoita, joskus taas muita tyttöjä, jotka luistelivat samassa sarjassa. Oli miten oli, aina koppi kuitenkin tuoksui oudolta, toisen hallin toisilta urheilijoilta. Tietyt pukukopit – vastikään jääkiekkoilijoiden käytössä olleet – lemusivat oikein erityisen pahalta.

Miisa nyrpisti nenäänsä hajumuiston tavoittaessa hänet.

Tuntia ennen oman sarjan alkua valmentaja kutsuisi lämmittelyyn. Juostaisiin hallin pitkillä suorilla, hypittäisiin hyppynarulla, pyörittäisiin piruettiluskalla. Tavoiteltaisiin liikeratoja lihasmuistiin, raajoja rennoiksi, niveliä avonaisiksi. Lämmittely tuntuisi sekä hurjan pitkältä että uskomattoman lyhyeltä. Mahanpohjaa kutittelisi, jalkapohjissa kihelmöisi halu päästä jälle. Siinä vaiheessa kaikki tuntuisi hyvältä.

Miisa luikahti takaisin lakanoiden väliin. Hän kai voi taas kännykkänsä esiin ja kirjoitti tekstarin bes-tikselleen Katalle:

nukuks jo?? en saa unta

Hän laski kännykän rinnalleen ja yritti ajatella muuta, mutta kilpailut puskiivat väkisin mieleen. Miisa samanaikaisesti muisteli vanhoja ja kuvitteli uutta.

Jäällä olisi ohjelmassa viiden minuutin verryttely, jonka aikana jalvoja särkisi. Ne olisivat niin kipeinä innosta, että tuntuisivat tukkoisilta. Niin Miisalle aina kävi.

Pukukopissa Miisa hengittäisi syvään ja tuijottaisi naulakoita tai seinää. Hän ajattelisi nousua mitalikokkeelle, vaikka samalla olisi aivan varma siitä, ettei se tänään onnistuisi.

Ja sitten... oma vuoro. Valmentaja puristamassa käsivarsista, nyökyttämässä päätään kannustavasti. Miisa puremassa hammasta ja hymyilemässä ennen kuin luistelisi kaukalon laidalta jään keskustaan, sydän kiivaasti rinnassa hakaten. Koko keho tuntuisi lämpimältä kylmässä hallissakin, sydän pumppaisi verta kaikkialle, herättäisi aivoissa yhtäikaa miljoona ajatuksen alkua, joista yhtäkään ei pystyisi jatkamaan.

Pling!

Mikroaaltouunin pureva merkkiäänäni liidätti Miisan naapurikunnan jäähallista omaan sänkyyn.

Nälkä kouraisi tosissaan.

Kun Miisa ilmaantui nuhjuisena ja unettomana keittiön oviaukkoon, äiti nosti teepussia kupista roskakoriin ja vilkaisi olkansa yli.

– Miten sinä vielä hereillä olet? äiti kiljaisi. – Aikainen herätys aamulla!

– Ei nukuta, Miisa sanoi ykstinkaan.

– Sen siitä saa, kun kukut iltaan asti...

– Kyllä mä yritin, Miisa väitti vastaan. – Olin jo sängyssä vaikka kuinka pitkään. Ei vaan nukuta.

Äiti silmäsi Miisaa kulmat kurtussa. Äiti oli kiehtaissut vaalean tukkansa takaraivolle virttyneellä pompulalla. Miisalle juolahti mieleen, että jos hänelle olisi tullut äidin vaalea tukka eikä isän tummaa, hän saattaisi näyttää aika lailla äidiltään.

– Mikäs nyt vaivaa? äiti kysyi sitten uteliaasti.

– Ei mikään.

– Onko jotain mielessä?

– Ei.

– Onko jostain paha mieli?

– No, ei todellakaan.

– Mitä sinä sitten siinä notkut?

Miisa kohautti olkiaan ja tuijotti vihaisesti tiskipöytää. Ei hän itsekään oikein tiennyt, mitä halusi – tai miksi. Omassa huoneessa yksinäisyys ja jyskyttävät ajatukset vain tuntuivat puristavan hänet kokoon, aivan pikkuruiseksi mytyksi.

Äiti tiirasi Miisaa uudelleen.

– Ei kai sinua jännitä?

Miisa sävähti. Jännitä? Kilpailutko?

– Ei, hän vastasi nopeasti. – Ei mua ikinä jännitä.

– Totta, äiti myönsi. – Sinä olet aina ollut hyvä kilpailija. Pystyt aina parhaimpaasi.

Se oli kyllä äidillinen vale, Miisan teki mieli sanoa, sillä viimeksikin hän kaatui kaksoistulpin.

Miisan suussa pyöri sanoja, päässä ajatuksia, joita hän ei saanut sanotuksi ja asioita, joita hän ei saanut tehdyksi. Tuntui kuin olisi pyörremyrskyn silmässä: ympärillä pyöri ja hyrskysi, mutta silti mitään ei tapahtunut. Oliko tämä nyt sittenkin kisajännitystä?

Äiti nosti teekupin käteensä ja lähti olohuoneeseen. Ohi kävellessään hän taputti Miisaa olkapäähän.

– Ei kannata jännittää nytkään.

– En minä jännitä, Miisa kivahti ja karkasi kosketuksen alta.

Miisa päätyi ottamaan vielä yhden omenan. Hän pureskeli sitä perusteellisesti ja ajatteli kaikkea muuta paitsi kilpailua.

Ainakin hetken.

Miisaa ei jännittänyt – ei varmasti – mutta jospa häntä *harmitti* lähteä kilpailuihin. Hän olisi halunnut lisää aikaa harjoitella ohjelmaa ja olla varma siitä, että osaa riittävästi. Miisa olisi jättänyt nämä perinteiset naapurikaupungin mittelöt väliin kokonaan, mutta valmentajien mielestä nyt oli hyvä aika avata kausi.

Hyva kayda, oli sanonut venäläissyntyinen Alex, sinä tarvi rutiini.

Kakkosvalmentaja Emppu oli vain hymyillyt anteeksipyytävästi. Myöhemmin tämä oli kuiskannut, että älä ota paineita, kyllä se sujuu hyvin.

Älä jännitä. Älä ota paineita. Miisa ei todellakaan aikonut tehdä kumpaakaan. Hän heitti omenankaran roskakoriin ja pukkasi oven perässä kiinni päättäväisesti.

– Hyvää yötä, hän toivotti vanhemmilleen pontevasti.

Samassa vatsanpohjaa kouraisi, mutta Miisa päätti olla huomaamatta sitä.

3.

Prrrrrr, prrrrrr, prrrrrr.

Miisan kännykkä herätti tärinällään. Keho säpsähti hereille, kädet hapuilivat puhelinta ja säätivät äänen pois. Paljonko kello oli? Oliko Miisa jo myöhässä?

6:02. Ihan ajoissa. Kädet painoivat sata kiloa. Jos torkuttaisi ihan hetken...

Prrrrrr, prrrrrr, prrrrrr.

6:03. Kello ei antanut armoa.

Aurinko pysytteli syvällä piilossaan koko sen ajan, kun Miisa nousi sängystä, livahti kylpyhuoneeseen, suihkutteli itsensä, kuivasi, vaihtoi pyyhkeen hihatomaan ja leggingseihin, harjasi hampaat ja kampasi hiukset. Hiustenpesuun hän ei ryhtynyt, sillä kilpajälle kuuluva nuttura pysyi paremmin vähän likaisissa hiuksissa. Nutturan hän tosin tekisi vasta jäähallilla, sillä kokemuksesta Miisa tiesi sen painavan inhottavasti päänojaan autossa.

Kotona oli hiljaista. Jos korviaan hörästi, saattoi ehkä kuulla vionoa kuorsausta niin isän kuin Matiaksenkin huoneesta. Keittiöstä kajasti keltainen valo.

Äiti seiso i tiskipöydän äärellä voiveitsi kädessään. Hänellä oli vierellään useita ruispaloja, joita hän vim-malla voiteli.

– Huomenta, Miisa sanoi.

Äiti käännähti taaksepäin.

– Huomenta. Ota jotain aamupalaa.

– Joo.

Miisa avasi jääkaapin oven. Kirjavia purkkeja, laa-tikoita ja pakkauksia oli torkitty sikin sokin minne ti-laa oli löytynyt, voirasia ylähyllylle, kinkku alahyllylle, jugurttipurkit keskimmäiselle. Heidän jääkaappinsa ja oikeastaan koko kotinsa näytti aina samalta: Järjes-tys, isolla J:llä, oli karannut johonkin toiseen kotiin jo kauan sitten.

Miisa otti sotkun keskeltä itselleen jugurtin ja tait-toi banaanin hedelmäkulhon nipusta. Sitten hän istui pöytään syömään, tietäen jo etukäteen sen olevan vai-keaa. Mahassa kurni ja kiersi yhtäikää.

Äiti silmäsi Miisaa pahaenteisesti.

– Ota nyt vähän enemmän, että jaksat.

– Ei pysty.

– Pitää pystyä.

– Ei pysty. Alkaa oksettaa.

– Mitä ihmettä?

– Niin.

– Ei kai sinua nyt jännitä?

– Ei!

– Tuntuu kyllä, että jännittää, kun ei ruokakaan maistu.

Miisa kiskaisi jogurttipurkin metallikannen auki ja survaisi lusikkansa vaaleanpunaiseen tahmaan. Mansikanpalaset jogurtin seassa näyttivät ällöttäviltä, kuin Miisa olisi puraissut irti palan poskeaan ja sylkäissyt sen jogurttiin. Hän törkkäsi jogurtin kauemmas pöydällä.

– Syö nyt, hyvänen aika, se jogurtti, kun kerran avasitkin, äiti motkotti kärjistyvällä äänensävyllä.

– En pysty. Ällöttää.

– Oletko sitten kipeä?

– No en! En vaan pysty syömään aamupalaa!

Äiti katsoi Miisaa pitkään. Vuosirenkaat tämän silmien ympärillä näyttivät jotenkin syvemmilta kuin yleensä.

– Antaa olla sitten, äiti huokaisi. – Omat ovat kisasi. Sinä olet nyt seiskaluokkalainen. En minä jaksakaan sinua enää vahtia.

Miisa rypisti suunsa umpeen ja tuijotti jogurttia. Tavallaan hän tiesi äidin olevan oikeassa: keho vaati ruokaa jaksakseen kunnon suoritukseen.

Kompromissina Miisa päätti kuoria banaanin. Hyväksyvästä tuhahduksesta päätellen äitikin huomasi sovinnon eleen.

Samassa oviaukkoon ilmaantui Miisan kymmenvuotias pikkusisko Minttu.

– Miksei kukaan herättänyt mua?

Minttu hieroi silmiään ja näytti siltä kuin olisi voinut nukahtaa siihen paikkaan.

Äiti vilkaisi Minttua.

– Herätin minä, et sinä muuten siinä olisi. Kävin sanomassa, että nyt ylös, mutta tulin sitten tekemään eväät.

– Ai. Mutta mikset sä...

– Nyt ei ehdi riidellä, äiti sanoi varoittavasti. – Miisa, autatko Minttua ottamaan aamupalaa.

Miisa puraisi banaania.

– Eikö se voi itse ottaa?

Äiti mulkaisi vanhinta tytärtään niin että pää tärähti. Miisa arvasi sen tarkoittavan, että tässä-minä-kuulesinulle-hyvä-neitiseni-laitan-eväitä-nostapas-nyt-takalistoasi-siitä-tuolilta-ja-anna-sille-pikkusiskollesi-aamupalaa.

Minttu lysähti tuoliin Miisan viereen. Miisa työnsi avoimen mansikkajugurtin siskon eteen.

– Tässä.

Sisko haukotteli ja kiskotteli käsillään. Miisaa ällötti, kun Minttu alkoi lusikoida jugurttia suuhunsa. Tämä ei tajunnut yhtään, että se oli täynnä inhottavia poskenpuremia. Kolkuttavan omantuntonsa hillitsemiseksi Miisa tarjosi siskolle nipun keltaisimman banaanin, johon Minttu tarttui mielellään.

– Onhan sinulla kaikki tavarat mukana? äiti kysyi sitten Miisalta.

- No on. Sä kysyt jo illalla.
- Niin, niin. Niin kysyinkin. Muistitko pinnit?
- No muistin!
- Valkin?
- No joo joo! Anna nyt olla.
- Anteeksi nyt. On paljon asioita mielessä.
- Mitä asioita?

Äiti ei vastannut. Tarkemmin katsoessaan Miisa huomasi, että äidin posket olivat kalpeat ja silmät väsyneet. Oliko äiti valvonut?

- Syökää nyt, äiti vain hoputti.

Miisa yritti keskittyä pureskelemaan hyvin, mutta kurkku vastusteli banaaninpaloja. Ne tuntuivat pieniltä kiviltä, joihin hampaat eivät pystyneet.

Mahaa kivisti taas. Puristava tunne nousi poskipäihin ja kohti silmiäkin. Ei se voinut olla jännitystä, ei Miisa jännittänyt, ei ikinä!

Miisan piti muistuttaa itseään, että kisoissa olisi mukavaa. Ne olivat kauden suurimpia kohokohtia: oli karnevaalitunnelmaa, paljetteja ja musiikkia. Kilpailut olivat palkinto sitkeästä harjoittelusta, tuskaisista tunteista hyisellä hallilla. Luistelijat odottivat kilpailuja aina kuin uutta kuuta nousevaa, uskoen lujasti itseensä aina siihen asti, kun ensimmäinen musiikin tahtiin suoritettu elementti joko onnistui tai epäonnistui...

- Äiti, Minttu sanoi katkaisten Miisan ajatukset.
- Alex sanoi, että mut ehkä siirretään kakkosryhmään.

Miisa havahtui kuuntelemaan. Kakkosryhmään? Se oli hänen ryhmänsä – seuran toiseksi edistynein harjoitusryhmä.

– Niinkö? äiti ihmetteli.

– Joo, Minttu jatkoi. – Se sanoi, että se olisi mulle hyväksi.

– Ei Minttu voi tulla kakkosryhmään, Miisa keskeytti tylästi. – Sehän on vasta kymmenen.

– Alex sanoi, Minttu intti.

– Sä olet ymmärtänyt väärin, Miisa naurahti. – Sä olet vasta kymmenen, et sinä voi...

– Enkä ole ymmärtänyt väärin!

– Tytöt, nyt on kiire! puuttui äiti peliin.

– Sua ei todellakaan siirretä kakkosryhmään, Miisa sanoi napakasti.

– Mutta Alex...

– No niin, äiti keskeytti. – Meillä on ensi viikolla vanhempainvartti Mintun asioissa. En tiedä, mitä Alex on ajatellut, mutta varmaan se siellä selviää. Oletko nyt Minttu ihan varma, että Alex puhui kakkosryhmästä?

Minttu nyökytti päätään ja virnisteli riemuissaan. Pikkusiskon korvakorut kimaltelivat ilkkuvasti Miisalle, joka tunsu kylmien väreiden kulkevan käsivarsilla.

– Mä en kyllä usko sitä, Miisa julisti taas kovaan ääneen. – Eihän Minttu osaa vielä edes yhtään kaksoishyppyä kunnolla...

– Osaanpas, Minttu pisti vastaan. – Ainakin melkein kunnolla.

– No *melkein* ei riitä Alexille, Miisa kivahti.

– Se sanoi mulle niin!

– Mitä väliä...

– Miisa, äiti kiljaisi keskeyttäen Miisan sanat.

– Anna nyt olla, iso tyttö!

Äidistä piittaamatta Miisa oli sylkäisemässä suustaan uuden, nokkelan vastauksen, kun hän huomasi kännykkänsä piipittävän tutulla merkkiäänellä. Se oli Katalle omistettu viestiäni. Niinpä hän tyytyi mutisemaan:

– Antaa sitten olla, mutta mä en usko kuitenkaan.

Miisa huomasi Mintun näyttävän kieltä, mutta siihen hän ei lähtenyt enää vastaamaan. Se sentään oli jo tosi lapsellista.

Kata kirjoitti:

mä en ehkä tuukkaan kisoihin...

Miisan sydän hypähti hiukan. Hän jätti banaanin nysän pöydälle ja näpytti nopean vastauksen:

voi ei ootko kipee?

Kata vastasi yhtä nopeasti:

en mut on vaan vähän juttuja

Miisa vastasi:

mitä juttui?? tuu!!! :(:(:(:(me ollaan tulos hakeen sua ihan kohta, just aamiksel

EDESSÄ KAUDEN ENSIMMÄISET KILPAILUT!

Miisalla on takana monta kuukautta uuden kilpailuohjelman harjoittelua, edessä kauden avauskisa ja ohjelman ensiesitys. Miisa tosin ei ole voittajatyyppejä, vaan hänen paras ystävänsä Katariina on. Mutta Kata on kisojen alla etäinen, kuin toisessa maailmassa. Onko syynä kilpailujännitys - vai jotain muuta?

Tuntemuksia Miisalle aiheuttaa myös pikkusisko Minttu, joka pääsee edistyneiden ryhmään paljon Miisaa aiemmin. Tarkoittaako se, että Minttu on muita parempi? Eikä elämää helpota myöskään Anton-ihastus. Päittäisi jo, onko Miisa hänelle ystävä vai tyttöystävä!

Jännittävä jatko-osa hyvän vastaanoton saaneelle Miisan kaksoisaxelille.

#kirja WWW.KIRJA.FI	 9 789513 181284	
	L84.2 ISBN 978-951-31-8128-4	